

Сергієнко Л. В. Інформаційний вектор розвитку педагогічного навчального закладу в контексті модернізації освіти України / Л. В. Сергієнко // Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції : зб. наук. праць / За заг. ред. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман. – Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. – С. 177–185.

У статті розглянуто шляхи модернізації сучасної вищої освіти в Україні на підставі впровадження інноваційних інтерактивних технологій навчання, які базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій та ресурсів Інтернет, їх впливу на якість професійної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах. Акцентовано увагу на вагоме значення в підготовці фахівців впровадження дистанційного інтерактивного навчання з урахуванням досягнень традиційного навчання та відповідних технологій E-learning як одного з найбільш ефективних засобів модернізації сучасної освіти та професійної підготовки у педагогічному коледжі в умовах військової агресії на Сході України.

Ключові слова: модернізація, вища освіта, електронне навчання, професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології.

УДК 378.147

Л. В. Сергієнко

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сучасний період розвитку України чітко визначає необхідність оновлення основних пріоритетів освітянської галузі в співвідношенні із проблемним полем сьогодення й світовими тенденціями глобалізації. Ця обставина продиктована наявністю основного протиріччя між сучасними вимогами до якості освіти, що забезпечують освітні заклади, і обмеженістю прогресивних методик і технологій, що застосовуються в процесі її керування. Навчатися працювати ефективно – основне завдання нового часу.

Розвиток освіти України в ХХІ столітті характеризується її всебічною інформатизацією. Освіта є складовою інформаційного суспільства й потребує відповідних змін як в організації, так і в змісті, формах і методах здійснення навчального процесу. При цьому загальна зацікавленість проблемами сучасної освіти породжується не тільки

потребою суттєвої модернізації освіти, а й різним баченням, різними оцінками стану освіти й підходами до її якісного вдосконалення [1, с. 35]. Освітній процес – «це творчість, що пов'язана з постійною динамікою і коректуванням цілей, пошуком оптимальних варіантів їх досягнення, оцінкою співвідношення цілей, засобів і результатів діяльності» [2, с. 17].

Відбиття реалій українського Сходу, проблеми соціально-економічного становища українського суспільства на сучасному етапі робить процес перетворення освіти одним із вирішальних соціокультурних чинників інформаційного суспільства, що потребує відповідних змін як в організації системи національної вищої системи, так і в змісті, формах і методах навчального процесу.

Модернізація освіти – це передусім оновлення цілей, зміна освітніх процесів, прогнозування нових результатів і систем управління ними з урахуванням змін соціокультурного простору. При цьому важливо, щоб освітня система не тільки сприяла становленню нових цінностей, які б дозволили людям швидше адаптуватися у нинішньому суспільстві, що модернізується, але й не розгубила на шляху до розвиненого майбутнього духовні цінності, ідеали та традиції свого народу. Суть модернізації освіти має полягати в «...збереженні минулого, його очищенні від деформацій і осучасненні у відповідності зі світовим досвідом» [3, с. 372].

Особлива роль у цьому процесі належить інноваційним технологіям, до яких відносимо інформаційно-комунікаційні технології.

Актуальні проблеми модернізаційних зрушень в системі вищої освіти в контексті входження України до європейського освітнього простору розглядаються в роботах В. Ашруценка, В. Астахової, В. Бега, В. Вікторова, П. Гнатенка, Д. Дзвінчука, А. Джуринського, М. Згуровського, И Кушерця, В. Лугового, М. Лукашевича, В. Лутая, О. Навроцького, С Ніколаєнка, Н. Ничкало, В. Огаренка, Н. Огнев'юка, М. Романсика, В. Ткаченка, В. Шинкарука та інших вітчизняних науковців.

Інформатизації освіти та впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес присвячені дослідження В. Бикова, Р. Гуревича, М. Жалдака, С. Сисоєвої, Є. Полат, Н. Морзе та ін.

Учені зазначають, що модернізація освіти тісно пов'язана із введенням в освітнє середовище інноваційних технологій. Ефективне впровадження інноваційних технологій полягає у використанні нових форм, методів і засобів навчання. Саме ІКТ суттєво впливають на якість одержання освіти.

Незважаючи на достатньо потужний масив наукових публікацій з актуальних освітянських питань, сьогодні потребують подальшого аналізу проблеми модернізаційного поступу та ефективного функціонування педагогічних навчальних закладів I–II рівнів акредитації.

Метою статті є проаналізувати шляхи модернізації вищої освіти України на основі ефективного впровадження інноваційних технологій навчання, ІКТ та Інтернет, і дослідити їх вплив на якість професійної підготовки у педагогічному коледжі.

Одним із вагомих чинників модернізації освіти є її інформатизація – створення і використання ІКТ для підвищення ефективності всіх видів діяльності, що здійснюються в освіті. Стрижнем інформаційної освіти є використання новітніх ІКТ, що відносяться до креативних освітніх технологій, що забезпечують створення корпоративних телекомунікаційних мереж навчальних закладів, а на їх основі – розподілених баз освітніх технологій, які на цій основі можуть бути використані в будь-якому місці освітнього простору, у дистанційному навчанні.

У зв'язку з цим найважливішими напрямками інформатизації освіти є такі:

- реалізація віртуального інформаційного освітнього середовища навчального закладу;
- системна інтеграція ІКТ в освіту, підтримка навчальних процесів, наукових досліджень та управління освітою;
- побудова та розвиток єдиного інформаційного освітнього простору.

В умовах формування інформаційного суспільства функціональними особливостями вищої освіти виступає не тільки здатність передачі нагромадженого в попередні роки обсягу знань навичок, але й спроможність фахівців з вищою освітою сприймати наукові ідеї, технічні новації і методи виробництва, використовувати на практиці інноваційні, креативні підходи до вирішення конкретних виробничих завдань і проблем, розвивати у майбутніх працівників новаторські здібності, ініціативність, підприємливість. Завдання вищої школи як соціального інституту в сприянні професійній самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем.

Важливою та ефективною умовою прогресу будь-якого суспільства є створення і розширення єдиного інтерактивного інформаційного простору, що сприяє розвитку людства, основні цілі побудови якого в освіті пов'язані з наданням принципово нових можливостей для пізнавальної творчої діяльності людини [4, с. 42]. Це можливо досягнути завдяки сучасному інформаційному забезпеченню навчальної, педагогічної, науково-дослідницької, організаційно-управлінської та інших видів діяльності. Побудова єдиного інформаційного освітнього простору дозволить:

- підвищити ефективність і якість процесу навчання;
- інтенсифікувати процес наукових досліджень у навчальних закладах;
- скоротити час, покращити умови одержання додаткової освіти та освіти дорослих;
- підвищити оперативність і ефективність управління окремими навчальними закладами, системою освіти;
- інтеграцію національних інформаційних освітніх систем у світову

мережу, що надасть можливість доступу до міжнародних інформаційних ресурсів у галузі освіти, науки, культури та інших сфер.

Поряд з цим, є певні негативні впливи:

- різний, але нерівномірний доступ;
- невиправдано високі очікування;
- втрата особистісного спілкування;
- рух до міжнародної стандартизації.

У сучасному підході до організації навчального процесу вирішальне значення відіграє спосіб подачі та організації навчальної інформації. Під цим мається на увазі не традиційна методика викладання, а новітні методичні підходи до організації навчального процесу. З цією метою пропонуємо розробку та механізм застосування навчально-методичного комплексу з окремої навчальної дисципліни, який, згідно із сучасними вимогами, подається в електронному варіанті, чи то у формі Інтернет-сторінки у віртуальній бібліотеці навчального закладу, або, ще краще, що є однозначним за доступністю, на офіційному сайті коледжу та циклової комісії.

Як свідчить досвід використання ІКТ, ресурсів нового типу, усе це призводить до зміни ролі викладачів і студентів у навчальному процесі, для них ресурси віддаленого доступу є джерелом нових критичних форм навчання, залучення різноманітних даних під час аудиторних занять та самостійної роботи. Доступність до величезного обсягу інформації надає студентам можливість брати участь у розв'язанні практичних задач.

Сучасні ІКТ не тільки дозволяють використовувати в навчальному процесі інноваційні методи навчання, підвищити якість освітніх послуг, а й вимагають відповідних змін змісту і методів навчання. Рівень інтеграції ІКТ у навчальний процес можна поділити на такі етапи:

- розробка і представлення навчального матеріалу на базі ІКТ, їх використання в окремих навчальних дисциплінах (створення електронних навчальних посібників, практикумів, а також проведення лекцій, семінарів із використанням презентацій, Flash-анімацій).

- реалізація навчального процесу з використанням інтерактивних засобів взаємодії всіх учасників навчального процесу (технології дистанційної, змішаної освіти, відкритого навчання в глобальній мережі). На цьому рівні використовуються веб-конференції, форуми, електронні навчально-методичні комплекси, вебіари, блоги та ін.;

- використання інтегрованих освітніх середовищ, у яких складовою є не тільки технології, що використовуються, а й інформаційні ресурси, що дозволяють використовувати та формувати зміст навчальних дисциплін на базі ресурсів Інтернет, професійних баз даних. ІКТ надають можливість також використовувати їх як засіб доступу до світових інформаційних ресурсів.

Електронний підручник як електронний програмний комплекс, що будується на гіпертекстовій основі та призначений для самостійного вивчення теоретичного матеріалу з курсу набув свого поширення в

навчальній діяльності у ВНЗ, маючи свої дидактичні якості – сукупність графічної, текстової, цифрової, мовленнєвої, музичної, візуальної та іншої інформації; інформаційні джерела, інструменти створення та обробки інформації; використання його на будь-якому електронному носії або публікація в мережі [5, с. 55].

Навчання з використанням ресурсів Інтернет і професійних баз даних наповнює навчальну програму якісно новим змістом, дозволяє використовувати в навчальному процесі професійні інформаційні ресурси, що доступні фахівцям для розв'язання практичних завдань; дозволяє розв'язати деякі суперечності, що мають місце в традиційній системі навчання:

- високий рівень нормативності теоретичних знань, потенційна небезпека формування догматичності в судженнях і оцінках, втрата гнучкості мислення;

- висока швидкість оновлення предметних знань і його низька актуалізація в практичній діяльності;

- відсутність чітко визначеної орієнтації на творчість та ініціативу.

Навчання на базі інформаційних ресурсів передбачає активну роль студентів у використанні широкого набору інформаційних ресурсів із метою вивчення будь-якого предмету, явища, об'єкта та ін. У такому випадку змінюється роль викладача, який здійснює консультування, мотивацію студентів.

Ефективність навчання на базі інформаційних ресурсів залежить від якості, кількості ресурсів та інформаційних технологій, що доступні студентам і викладачам й має такі переваги:

- заохочення до використання різних видів інформаційних ресурсів;

- заохочення до глибокого вивчення певної тематики, що приводить до високих якісних результатів;

- проведення досліджень, що сприяють одержанню знань через активну взаємодію з різними інформаційними ресурсами;

- розвиток навичок розв'язання проблем, критичної оцінки знайденої інформації;

- виокремлення процесу накопичення інформації як послідовного процесу одержання знань;

- підвищення вимог до змісту навчальних програм;

- заохочення розвитку інформаційних навичок шляхом самостійного навчання. Навчання на базі інформаційних ресурсів дозволяє студентам одержувати нові знання, вдосконалювати свої професійні навички.

Особливе місце в підготовці на базі інформаційних ресурсів займає відкрите або дистанційне навчання, у якому студенти самостійно опановують дисципліну, спираючись на підручники, навчальні посібники.

Набуття практичних навичок у відкритій освіті може бути побудовано на інформації, котра одержана студентами безпосередньо зі світових інформаційних ресурсів. Нині в зв'язку із швидким розвитком

сучасних технологій значну популярність набули навчальні системи, що базуються на веб-технологіях і не потребують дороговартісного обладнання. Комп'ютер із будь-якою операційною системою, веб-браузером і доступом до Інтернет дозволяють увійти в мережу і навчатися дистанційно. Системи навчання, які засновано на веб-технологіях – асинхронні, тому вони потребують одночасної присутності викладача і студентів, заздалегідь підготовлені лекції передаються по мережі.

Сучасний Інтернет створює умови для організації всесвітнього освітнього форуму, у межах якого можливо розробляти, викладати і динамічно корегувати велику кількість навчальних курсів. Студенти одержують можливість у процесі навчання звертатися до таких, раніше не використовуваних у навчанні ресурсів. Для ефективного впровадження технології Інтернет в освіті необхідно, щоб педагоги володіли такими базовими технологіями: технологією електронної пошти; технологією пошуку інформації в Інтернеті, використовуючи різноманітні пошукові сервіси, технологією on-line-спілкування, технологією розміщення інформації в Інтернеті тощо.

Інноваційні зміни в Інтернет-освіті привели до появи технології Веб 2.0, котра надає можливість кожному студенту створювати та розповсюджувати контент в Інтернеті, запис у блозі, передачу відео через YouTube, створення контенту у Вікі, а також розробляти соціальні мережі та ін. Інтеграція інструментів Веб 2.0 із сучасними інформаційними освітніми технологіями привели до нової технології навчання E-learning – навчального процесу, у якому використовуються інтерактивні електронні засоби доставки інформації, компакт-диски, корпоративні мережі Інтернет [5, с. 200].

Педагогічний колектив Відокремленого підрозділу «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» активно долучився до запровадження електронного навчання. Когорта викладачів пройшли сертифіковані курси дистанційного навчання e-Tutor на базі Університету економіки та права «Крок» (м. Київ) на основі оригінального курсу, розробленого Університетом Анкари у рамках проекту Швейцарського національного наукового фонду. Усвідомлення базових концепцій електронного навчання та теорій on-line навчання, підготовка навчальних off-line матеріалів з навчальних дисциплін, розуміння актуальності дистанційного навчання в аспекті реалізації Програми освітньої діяльності навчального закладу на 2013–2018 рр. щодо пошуку шляхів ефективного входження до світового медіа-простору в умовах інформаційного освітнього середовища дає досвід роботи педагогічного колективу в електронній системі Moodle.

Одним із пріоритетних напрямків забезпечення багатовекторності надання якісних освітніх послуг є створення та впровадження «хмарних» технологій як можливості вільного доступу до інформаційних ресурсів, що надаються за допомогою мережі, зокрема використання віртуальної

платформи Google, що сприяє ефективній навчальній діяльності студентів незалежно від місцеперебування у зв'язку з військовою агресією на Сході України.

Отже, глобальний характер сучасної освіти в умовах становлення інформаційного суспільства, який характеризується посиленням інтернаціоналізації, стандартизації, підвищенням вимог до якості освіти, а також внутрішній соціально-економічний імператив зумовлюють необхідність оптимальної модернізації національної системи вищої освіти. Подальший прогрес освіти, її модернізація неможлива без розвитку та впровадження дистанційного інтерактивного навчання з урахуванням досягнень традиційного навчання та відповідних технологій E-learning. Дистанційне й електронне навчання, яке базується на використанні ІКТ та ресурсів Інтернет, із їх гнучкістю, автономністю та модульною структурою програм і курсів є одним з найбільш ефективних засобів модернізації сучасної освіти та професійної підготовки у педагогічному коледжі, зокрема в умовах військової агресії на Сході України.

Список використаної літератури

- 1. Енциклопедія освіти** / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- 2. Гершунский Б. С.** Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных концепций) / Б. С. Гершунский. – М.: Совершенство, 1998. – 636 с.
- 3. Андрущенко, В. П.** Роздуми про освіту : Статті, нариси, інтерв'ю [Текст] : наук.-попул. вид. / В. П. Андрущенко. – 2-ге вид., доповн. – К. : Знання України, 2008. – 820 с.
- 4. Кисельова О. Б.** Трансформація самоосвітньої діяльності майбутнього фахівця в умовах сьогодення / О. Б. Кисельова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – № 6 (жовтень). – Ч. II. – 2016. – С. 39–47.
- 5. Кадемія М. Ю.** Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі : Навчальний посібник / М. Ю. Кадемія, І. Ю. Шахіна. – Вінниця, ТОВ «Планер», 2011. – 220 с.
- 6. Караман О. Л.** Напрями і зміст діяльності університету в умовах гібридної війни на Сході України / О. Л. Караман // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – № 6 (жовтень). – Ч. I. – 2016. – С. 221–231.

Сергієнко Л. В. Інформаційний вектор розвитку педагогічного навчального закладу в контексті модернізації освіти України

У статті розглянуто шляхи модернізації сучасної вищої освіти в Україні на підставі впровадження інноваційних інтерактивних технологій

навчання, які базуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій та ресурсів Інтернет, їх впливу на якість професійної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах. Акцентовано увагу на вагоме значення в підготовці фахівців впровадження дистанційного інтерактивного навчання з урахуванням досягнень традиційного навчання та відповідних технологій E-learning як одного з найбільш ефективних засобів модернізації сучасної освіти та професійної підготовки у педагогічному коледжі в умовах військової агресії на Сході України.

Ключові слова: модернізація, вища освіта, електронне навчання, професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології.

Сергиенко Л. В. Информационное пространство развития педагогического учебного заведения в контексте модернизации образования Украины

В статье рассмотрены пути модернизации современного высшего образования в Украине на основе внедрения инновационных интерактивных технологий обучения, которые базируются на использовании ИКТ и ресурсов Интернет, их влияния на качество профессиональной подготовки в высших педагогических учебных заведениях. Акцентируется внимание на большом значении в подготовке специалистов внедрения дистанционного интерактивного обучения с учетом достижений традиционного обучения и соответствующих технологий E-learning как одного из самых эффективных способов модернизации современного образования и профессиональной подготовки в педагогическом колледже в условиях военной агрессии на Востоке Украины.

Ключевые слова: модернизация, образование, электронное обучение, профессиональная подготовка, информационно-коммуникационные технологии.

Serhienko L. V. Information range of the development of pedagogical educational institutions in context of modernization of education Ukraine

The article deals with the modern ways of modernization of higher education in Ukraine on the basis of introduction of innovative interactive teaching technologies, which are founded on the use of ICT and the Internet resources and their influence the quality of training in higher pedagogical educational institutions. The attention is paid to the great importance of

training in the implementation of remote interactive learning based on the achievements of traditional teaching and appropriate E-learning technologies as one of the most effective ways of modernization of modern education and training at the pedagogical college in the conditions of military aggression in the East of Ukraine.

Key words: modernization, higher education, e-learning, training, information and communication technologies.